DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 7 juni 2007 *

I mål C-278/06,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Bundesverwaltungsgericht (Förbundsrepubliken Tyskland) genom beslut av den 18 maj 2006, som inkom till domstolen den 26 juni 2006, i målet

Manfred Otten

mot

Landwirtschaftskammer Niedersachsen,

ytterligare deltagare i rättegången:

Jonny Kück

och

Vertreterin des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Schintgen samt domarna A. Borg Barthet och M. Ilešič (referent),

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 mars 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Manfred Otten, genom G.-W. Bieniek, Rechtsanwalt,

— Landwirtschaftskammer Niedersachsen, genom H. Steggewentz, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom M. Lumma och C. Blaschke, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom J. Schieferer, F. Erlbacher och H. Tserepa-Lacombe, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.2 i rådets förordning (EEG) nr 3950/92 av den 28 december 1992 om införande av en tilläggsavgift inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 405, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 47, s. 159), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1256/1999 av den 17 maj 1999 (EGT L 160, s. 73) (nedan kallad förordning nr 3950/92).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Manfred Otten, som tidigare arrenderade jordbruksmark för mjölkproduktion, och Landwirtschaftskammer Niedersachsen (Niedersachsens lantbrukskammare). Målet avser överföring av en referenskvantitet för mjölk eller mjölkprodukter till upplåtaren. Upplåtaren är inte mjölkproducent och har så snart som möjligt i sin tur via ett statligt förmedlingskontor överfört referenskvantiteten till tredje man, som är mjölkproducent.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 Till följd av en bestående obalans mellan utbud och efterfrågan inom mjölksektorn infördes år 1984 ett system för tilläggsavgifter för mjölk genom artikel 5c i rådets förordning (EEG) nr 804/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma

organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 148, s. 13; svensk specialutgåva, område 3, volym 2, s. 52), i dess lydelse enligt rådets förordning nr 856/84 av den 31 mars 1984 (EGT L 90, s. 10; svensk specialutgåva, område 3, volym 17, s. 95). Enligt denna bestämmelse skall en tilläggsavgift betalas för de kvantiteter mjölk som överstiger en referenskvantitet som närmare skall fastställas.

4 De allmänna tillämpningsföreskrifterna för tilläggsavgiften anges i rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13).

5 Förordning nr 857/84 har upphävts genom förordning nr 3950/92, i enlighet med vilken systemet för tillämpning av tilläggsavgifter har förlängts till den 1 april 2000 trots att det från början var tänkt att tillämpas till den 1 april 1993.

6 Artikel 7.2 i förordning nr 3950/92 har följande lydelse:

"Om det inte finns något avtal mellan parterna i det fall ett arrendekontrakt löper ut utan att det finns möjlighet till förnyelse på liknande villkor eller i situationer som medför jämförbara rättsliga effekter skall de disponibla referenskvantiteterna i det aktuella företaget helt eller delvis överföras till de producenter som övertar dem, i enlighet med bestämmelser som antagits eller kommer att antas av medlemsstaterna med beaktande av parternas rättmätiga intressen."

7 I artikel 8 i samma förordning föreskrivs följande:

"I syfte att slutföra omstruktureringen av mjölkproduktionen eller för att förbättra miljön får medlemsstaterna vidta en eller flera av följande åtgärder i enlighet med närmare bestämmelser som de skall fastställa med beaktande av parternas rättmätiga intressen:

...

b) På grundval av objektiva kriterier fastställa de villkor på vilka producenter i början av en tolvmånadersperiod av den behöriga myndigheten eller av denna utsett organ mot betalning får erhålla en extratilldelning av sådana referenskvantiteter som andra producenter definitivt har frigjort i slutet av den föregående tolvmånadersperioden mot ersättning i en eller flera årliga utbetalningar motsvarande ovannämnda betalning.

...

e) På ansökan av producenten hos den behöriga myndigheten eller av denna utsett organ och i syfte att förbättra mjölkproduktionens struktur på företagsnivå eller att möjliggöra en övergång till extensiv produktion tillåta definitiv överföring av referenskvantiteter utan motsvarande överlåtelse av mark eller vice versa.

... "

8 Artikel 9 i förordning nr 3950/92 har följande lydelse:

"I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

c) producent: en fysisk eller juridisk person eller en grupp av fysiska eller juridiska personer som driver ett jordbruksföretag inom en medlemsstats geografiska territorium och

— som säljer mjölk eller andra mjölkprodukter direkt till konsumenten

— och/eller

— levererar till uppköparen.

..."

Den nationella lagstiftningen

9 Förordningen om tilläggsavgifter (Zusatzabgabenverordnung) av den 12 januari 2000 (BGBl. 2000 I, s. 27) (nedan kallad ZAV), som trädde i kraft den 1 april 2000, innehåller bestämmelser om överföring av referenskvantiteter för leveranser av mjölk och mjölkprodukter.

10 Enligt ZAV får referenskvantiteter i princip endast överlåtas vid tre tillfällen varje år, närmare bestämt den 1 april, den 1 juli eller den 30 oktober, via statliga förmedlingskontor, enligt ett noga angivet förfarande där hänsyn inte tas till hur stor areal som används för mjölkproduktionen.

11 Det arrendeavtal som är i fråga i målet vid den nationella domstolen ingicks före den 1 april 2000, varför 7 § punkt 1 första meningen i förordningen om garantikvantiteter för mjölk (Milchgarantiemengenverordnung) av den 25 maj 1984 (BGBl. 1984 I, s. 720), i dess lydelse enligt den trettiotredje ändringsförordningen av den 25 mars 1996 (BGBl. 1996 I, s. 535), är tillämplig i enlighet med 12 § punkt 2 första meningen ZAV. Enligt 7 § punkt 1 första meningen i förordningen om garantikvantiteter för mjölk skall referenskvantiteten återgå till upplåtaren när ett jordbruksarrende löper ut.

12 Om en referenskvantitet överförs till en upplåtare som inte är mjölkproducent skall enligt 12 § punkt 2 första meningen ZAV 33 procent av denna kvantitet övergå till delstatens kvantitetsreserv.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

13 År 1974 ingick Manfred Ottens föregångare ett tidsobegränsat jordbruksarrende avseende mjölkproduktion med Jonny Kück. Avtalet rörde en areal på 4,1862 hektar.

14 Manfred Ottens föregångare tilldelades år 1984 en viss referenskvantitet som, med tillämpning av systemet med tilläggsavgifter för mjölkproducenter som redan använt sina referenskvantiteter, hade beräknats med hänsyn till vilken areal som arrenderats ut för mjölkproduktion.

15 Under år 2000 avslutade Manfred Otten och Jonny Kück sitt arrendeavtal med verkan från och med den 1 januari 2001. Nyttjanderätten återgick således denna dag till Jonny Kück.

16 Landwirtschaftskammer Hannover (Hannovers jordbrukskammare) bekräftade på Jonny Kücks begäran genom förvaltningsbeslut av den 14 februari 2001, ändrat den 27 april 2001, att en referenskvantitet på 9 315 kg hade övergått till honom. Jordbrukskammaren beslutade även att en referenskvantitet på 4 588 kg skulle återgå till delstatens kvantitetsreserv, på grund av att Jonny Kück inte är mjölkproducent.

17 Manfred Otten begärde omprövning av detta beslut, varvid Landwirtschaftskammer Hannover fastställde sitt beslut.

18 Manfred Otten överklagade då besluten vid Verwaltungsgericht Stade (Stades förvaltningsdomstol), som upphävde de båda förvaltningsbesluten.

19 Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (Niedersachsens högre förvaltningsdomstol) ogillade genom dom av den 16 mars 2005 Landwirtschaftskammer Niedersachsens överklagande. Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht ansåg att när ett jordbruksarrende som rör mark som används för mjölkproduktion löper ut,

återgår motsvarande referenskvantitet endast till upplåtaren, om denne själv är mjölkproducent eller omedelbart upplåter nyttjanderätten till marken till en annan mjölkproducent.

20 Landwirtschaftskammer Niedersachsen överklagade till Bundesverwaltungsgericht.

21 Bundesverwaltungsgericht anser att enligt domstolens tolkning av förordningen i dom av den 20 juni 2002 i mål C-401/99, Thomsen (REG 2002, s. I-5775), kan upplåtaren alltid tillfälligt förvärva en referenskvantitet, även om denne inte är mjölkproducent, förutsatt dels att förvärvet är tillfälligt och blivit nödvändigt enligt den nationella lagstiftningen, dels att förvärvet till slut leder till att marken på nytt arrenderas ut till en arrendator som är mjölkproducent. Som den nationella domstolen förstår denna dom skall dessa två överföringar ses som en enda överföring av referenskvantiteten från en mjölkproducent till en annan mjölkproducent (domen i det ovannämnda målet Thomsen, punkt 43).

22 Denna tolkning gör sig enligt Bundesverwaltungsgericht också gällande i förevarande mål, eftersom upplåtelsen av nyttjanderätten till marken är skild från överföringen av referenskvantiteter i det andra steget av överföringen och i enlighet med den nya nationella lagstiftningen.

23 Enligt denna tolkning används referenskvantiteter vid mjölkproduktion och mjölkförsäljning, varför en upplåtare som inte är mjölkproducent inte kan dra rent ekonomiska fördelar av dessa kvantiteter genom att tillgodogöra sig deras marknadsvärde (dom av den 20 juni 2002 i mål C-313/99, Mulligan m.fl., REG 2002, s. I-5719, punkt 30, och domen i det ovannämnda målet Thomsen, punkt 39; se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 april 2000 i mål C-292/97, Karlsson m.fl., REG 2000, s. I-2737, punkt 57).

24 Bundesverwaltungsgericht beslutade under dessa omständigheter att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfråga till EG-domstolen för förhandsavgörande:

"Skall artikel 7.2 i förordning ... nr 3950/92 ... tolkas så, att en referenskvantitet som är knuten till ett jordbruksarrende som avser en anläggning eller mark för mjölkproduktion också kan återgå till upplåtaren när arrendeavtalet upphör, även om denne inte är och inte heller kommer att bli mjölkproducent, om denne snarast via ett statligt förmedlingskontor överför referenskvantiteten till tredje man, som är mjölkproducent?"

Prövning av tolkningsfrågan

25 Den nationella domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 7.2 i förordning nr 3950/92 skall tolkas så, att en referenskvantitet som är knuten till ett jordbruksarrende som avser en anläggning eller mark för mjölkproduktion kan återgå till upplåtaren när arrendeavtalet upphör, även om denne inte är och inte heller har för avsikt att bli mjölkproducent, om denne snarast via ett statligt förmedlingskontor överför referenskvantiteten till tredje man, som är mjölkproducent.

26 Det skall inledningsvis erinras om att det av den allmänna systematiken i de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om tilläggsavgifter för mjölk framgår att en referenskvantitet i princip endast kan tilldelas en jordbruksföretagare om denne redan är mjölkproducent (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 26 oktober 2006 i mål C-275/05, Kibler, REG 2006, s. I-10569, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

27 När ett arrendeavtal beträffande ett mjölkproducerande jordbruksföretag löper ut kan nämligen den till företaget knutna referenskvantiteten enligt artikel 7.2 i förordning nr 3950/92 helt eller delvis överföras till upplåtaren endast om denne är producent i den mening som avses i artikel 9 c i nämnda förordning (domen i det ovannämnda målet Thomsen, punkt 41).

28 Enligt gemenskapsrätten kan således en upplåtare som inte är mjölkproducent endast under en övergångsperiod förvärva referenskvantiteter om förvärvet är nödvändigt och så kortvarigt som möjligt (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Thomsen, punkt 43).

29 Denna tolkning går emellertid att överföra på målet i den nationella domstolen i förevarande fall. För det första framgår det av skäl 6 i förordning nr 1256/1999 att medlemsstaterna kan organisera överföringen av referenskvantiteter på annat sätt än genom individuella transaktioner mellan producenterna. För det andra framgår det av punkt 43 i domen i det ovannämnda målet Thomsen att det skulle strida mot den allmänna systematiken i gemenskapens regelverk om tilläggsavgifter för mjölk och principen om att referenskvantiteter inte kan tilldelas en jordbruksföretagare annat än om han är mjölkproducent att tillåta långvariga tilldelningar av referenskvantiteter under en övergångsperiod till upplåtare som inte har för avsikt att producera mjölk.

30 Omständigheten att referenskvantiteten har överförts i en annan transaktion än upplåtelsen av nyttjanderätten till marken påverkar inte denna tolkning.

31 Det framgår nämligen av domstolens fasta rättspraxis att även om en referenskvantitet i princip endast kan överföras genom överförandet av den anläggning som referenskvantiteten är knuten till, förutsatt att överföringen följer de former och

villkor som föreskrivs i artikel 7 i förordning nr 3950/92, kan referenskvantiteter överföras separat i de undantagsfall som anges i gemenskapsrätten (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Mulligan, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

32 Domstolen anmärker härvid att medlemsstaterna enligt artikel 8 b och e i förordning nr 3950/92 får vidta vilken som helst av eller samtliga de åtgärder som uppräknas, en och en eller i kombination, men inte föreskriva åtgärder av annat slag på detta område (dom av den 14 oktober 2004 i mål C-173/02, Spanien mot kommissionen, REG 2004, s. I-9735, punkt 26).

33 Medlemsstaterna får nämligen i enlighet med artikel 8 b i förordning nr 3950/92 och i syfte att slutföra omstruktureringen av mjölkproduktionen eller förbättra miljön på grundval av objektiva kriterier fastställa de villkor på vilka producenter i början av en tolvmånadersperiod av den behöriga myndigheten eller av denna utsett organ mot betalning får erhålla en extratilldelning av sådana referenskvantiteter som andra producenter definitivt har frigjort i slutet av den föregående tolvmånadersperioden.

34 Medlemsstaterna får även med tillämpning av artikel 8 e i förordning nr 3950/92 på ansökan av mjölkproducenten hos den behöriga myndigheten eller av denna utsett organ tillåta definitiv överföring av en referenskvantitet utan att den anläggning som berörs följer med.

35 Av detta följer att gemenskapslagstiftaren har tänkt sig möjligheten att en referenskvantitet överförs till en mjölkproducent, via ett statligt förmedlingskontor, utan att den anläggning som berörs följer med.

36 Denna tolkning påverkas inte av punkterna 42 och 43 i domen i det ovannämnda målet Thomsen, som rör en överföring av referenskvantiteter där hänsyn tas till den areal som används vid mjölkproduktionen. Av nämnda dom framgår nämligen inte att upplåtaren inte har rätt att när arrendeavtalet har löpt ut, via ett statligt förmedlingskontor och så snart som möjligt, överföra referenskvantiteten till en tredje man som är mjölkproducent, utan att den anläggning som berörs följer med.

37 Omständigheten att referenskvantiteten i målet vid den nationella domstolen är knuten till en mjölkproduktionsanläggning som tillfälligt återgår till en upplåtare som inte är mjölkproducent är inte avgörande, under förutsättning att denna situation inte består under en längre tid och referenskvantiteten i fråga snarast överförs till en tredje man som verkligen är mjölkproducent.

38 Det strider således inte mot artikel 7.2 i förordning nr 3950/92 att en upplåtare som inte är mjölkproducent under en övergångsperiod förfogar över en referenskvantitet som är knuten till en viss anläggning och överför den till ett statligt förmedlingskontor för referenskvantiteter, i syfte att detta kontor så snart som möjligt skall sälja kvantiteten till en mjölkproducent.

39 Denna tolkning ligger dessutom i linje med det viktigaste ändamålet med nämnda bestämmelse i förordning nr 3950/92, nämligen att undvika att referenskvantiteter tilldelas personer som önskar dra rent ekonomiska fördelar av denna tilldelning (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Thomsen, punkt 45).

40 Domstolens svar på tolkningsfrågan blir med hänsyn till ovanstående att artikel 7.2 i förordning nr 3950/92 skall tolkas så, att en referenskvantitet som är knuten till ett jordbruksarrende som avser en anläggning eller mark för mjölkproduktion kan

återgå till upplåtaren när arrendeavtalet upphör, även om denne inte är och inte heller har för avsikt att bli mjölkproducent, om denne snarast via ett statligt förmedlingskontor överför referenskvantiteten till tredje man, som är mjölkproducent.

Rättegångskostnader

41 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 7.2 i rådets förordning (EEG) nr 3950/92 av den 28 december 1992 om införande av en tilläggsavgift inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1256/1999 av den 17 maj 1999, skall tolkas så, att en referenskvantitet som är knuten till ett jordbruksarrende som avser en anläggning eller mark för mjölkproduktion kan återgå till upplåtaren när arrendeavtalet upphör, även om denne inte är och inte heller har för avsikt att bli mjölkproducent, om denne snarast via ett statligt förmedlingskontor överför referenskvantiteten till tredje man, som är mjölkproducent.

Underskrifter